

ZÁZNAM Z JEDNÁNÍ NEJVYŠŠÍCH ÚSTAVNÍCH ČINITELŮ K ZAHRANIČNÍ POLITICE

Dne 29. září 2020 se na zámku v Lánech setkali prezident republiky, předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, předseda vlády, ministr zahraničních věcí, ministr obrany a ministr vnitra, aby jednali zejména o těchto zahraničněpolitických tématech:

COVID-19 a mezinárodní dopady

NÚČ konstatovali vážný a trvající stav pandemie COVID-19 a v té souvislosti vyzvali občany ČR k odpovědnému přístupu. Tak jako má pandemie dopad na téměř všechny oblasti našich životů, promítá se i do zahraniční politiky včetně omezení zahraničněpolitické agendy nejvyšších představitelů ČR. NÚČ diskutovali o důsledcích pandemie pro postavení České republiky v mezinárodních vztazích. Shodli se, že pandemie nepřinesla nové trendy do již měnícího se mezinárodního prostředí, ale spíše zesílila a urychlila některé již existující. Jedním z hlavních trendů je další oslabování důvěry mezi klíčovými hráči a rostoucí tlak na reformy mezinárodních multilaterálních institucí. Multilaterální, ale i regionální a přeshraniční spolupráce bude i v post-pandemické době důležitou součástí mezinárodních vztahů, a musí proto zohlednit poslední zkušenosti z krizové doby, mezi něž patří např. rostoucí napětí mezi solidaritou a národním zájmem.

Dosavadní prosperita České republiky je založena na otevřenosti ekonomiky a zakotvení ve společenství zemí sdílejících hodnoty svobody, demokracie, lidských práv a právního státu. Pandemie ukázala zranitelnost otevřených ekonomik, NÚČ proto podporují zvyšování odolnosti České republiky v klíčových oblastech s důrazem na zajištění bezpečnosti České republiky mj. také v oblastech jako nastavení globálních dodavatelských řetězců a obecně ekonomických vztahů. NÚČ považují zvyšování odolnosti za koncept, který umožňuje snižovat rizika vyplývající z otevřenosti ekonomiky a měl by být uplatněn i v rámci společné obchodní politiky EU. NÚČ konstatují, že tento aspekt má také geopolitický rozměr a vyžaduje posilování spolupráce zemí sdílejících stejné hodnoty, především v rámci EU a NATO, ale také s dalšími podobně hodnotově založenými partnery. NÚČ zároveň zdůrazňují potřebu veřejných investic a efektivitu vynakládání veřejných prostředků v rámci tzv. evropského plánu obnovy. Pandemie může přinést vážné sociální a ekonomické problémy, proto by ČR měla usilovat o využití všech možných nástrojů nejen na domácí úrovni, ale i zdrojů a zkušeností na mezinárodní úrovni k maximálnímu zmírnění dopadů na obyvatele, zejména pak ohroženější skupiny jako nízkopříjmové, seniory či čerstvé absolventy škol.

NÚČ závěrem konstatovali, že krize související s probíhající situací pandemie je v mnoha ohledech příležitostí a šancí pro zefektivnění bilaterální i multilaterální spolupráce.

Obrana a bezpečnost

Aktuální všeobecný a od konce druhé světové války bezprecedentní ekonomický pokles vytváří nové nejistoty. NÚČ konstatují, že jedním z předpokladů ekonomické důvěry a růstu je bezpečné a stabilní prostředí. NÚČ považují za nutné udržet Českou republiku na špici nejbezpečnějších zemí světa. Vzhledem k propojení vnitřní a vnější bezpečnosti považují NÚČ za nezbytné nadále přispívat k bezpečnosti státu a spojenců dalším posílením schopností zapojit různé nástroje (diplomatické, vojenské a bezpečnostní, ekonomické a rozvojové), včetně zajištění jejich financování. Předpokladem je zajištění stability a modernizace armády a dosažení stávajícího aliančního závazku vydávat 2 % HDP na obranu, který NÚČ trvale

podporují a očekávají, že při jeho naplňování budou výrazně posíleny a modernizovány schopnosti ozbrojených sil, včetně významného zapojení českého obranného a bezpečnostního průmyslu. Vedle výdajů na obranu považujeme za nezbytné navyšovat výdaje do vnitřní bezpečnosti, a to především investicemi do rozvoje Policie ČR, Integrovaného záchranného systému, kybernetické bezpečnosti a boje s nelegální migrací. Jednou z klíčových priorit je příspěvek k boji proti terorismu a nelegální migraci, včetně operačního nasazení, především v Afghánistánu, na Blízkém východě a v Sahelu (operace TAKUBA/BARKHANE/výcviková mise EU Mali). Ve všech operacích považují NÚČ za klíčový aspekt vzájemnou odpovědnost a solidaritu všech zapojených zemí (princip „*together in, together out*“).

Sousedství EU (Bělorusko, jih Evropy, Náhorní Karabach, nové dohody na Blízkém východě, Irán)

NÚČ se shodli na tom, že nedílnou součástí bezpečnosti Evropy je bezpečnost a stabilita v jejím sousedství. Historie Evropy dokazuje, že trvalá stabilita, bezpečnost a prosperita stojí na demokracii, lidských právech a právním státu. NÚČ proto konstatovali zásadní znepokojení z vývoje v Bělorusku, kde bylo voličům upřeno právo svobodně a spravedlivě vybrat si své zástupce. Tyto aspirace s cílem okamžitého nezávislého opakovaného sečtení odevzdaných volebních lístků ze srpnových voleb pod mezinárodní kontrolou a následně organizace nových svobodných a spravedlivých voleb s umožněním účasti všem nominovaným kandidátům a pod dohledem mezinárodních pozorovatelů mají podporu České republiky. Současně NÚČ konstatovali nepřijatelnost represí vůči pokojným občanským protestům, jež mají za následek mrtvé, zraněné a pohřešované, a podpořili sankce EU vyjadřující tuto nepřijatelnost. Neveřejná ceremonie inaugurace Alexandra Lukašenka prezidentem Běloruska, která proběhla v rozporu s ústavou i vůlí běloruských občanů, nedává Alexandru Lukašenkovi demokratickou legitimitu. Česká republika bude i nadále podporovat rozvoj občanské společnosti a zejména nezávislých médií v Bělorusku, což nelze považovat za vměšování do vnitropolitické situace v zemi.

NÚČ vyslechli informace o aktuálním vývoji ve východním Středomoří. Vyjádřili znepokojení nad eskalací situace a vyzvali všechny strany k jednání a řešení sporu v souladu s mezinárodním právem.

NÚČ dále byli informováni o aktuální situaci v Náhorním Karabachu, kde probíhají nejkrvavější střety od jara 2016. Vyjádřili politování nad množstvím obětí a shodli se, že rozsáhlá vojenská ofenziva musí skončit. NÚČ důrazně apelují na obě strany, aby okamžitě ukončily vyhrocenou situaci, která ohrožuje civilní obyvatelstvo, a udržitelné řešení hledaly pouze diplomatickým vyjednáváním.

NÚČ vysoce ocenili uzavření dohod mezi Izraelem a Spojenými arabskými emiráty a mezi Izraelem a Bahrajnem, jež mají potenciál zásadně změnit dosavadní destabilizační dynamiku v regionu a vyústit ve spolupráci a mír v regionu. NÚČ proto považují nastoupení a pokračování tohoto trendu za důležitý krok, jenž může také vyústit v úspěch přímých bezpodmínečných jednání mezi Izraelem a Palestinou a naplnění našich priorit, včetně dalšího posilování našeho zastoupení v Jeruzalémě.

NÚČ vyjádřili zásadní znepokojení z pokračujících aktivit Iránu v jaderné, proliferační i regionální dimenzi. Česká republika nadále podporuje jadernou dohodu s Íránem (JCPOA) jako cestu k řešení části těchto aktivit, proto je potřeba urychleně řešit pokračující porušování závazků z JCPOA ze strany Iránu. Česká republika také podporuje všechny aktivity, které povedou k zachování efektu zbrojního embarga OSN, jež má podle JCPOA brzy zaniknout.

Česko-ruské vztahy

Nejvyšší ústavní činitelé potvrdili zájem České republiky na konstruktivním a smysluplném dialogu s Ruskem, který bude přirozeně vycházet z našeho hodnotového ukotvení v evropských a euroatlantických strukturách a chování Ruska vůči zájmům těchto struktur a spojenců. Cílem připravovaných konzultací je obnovení korektních bilaterálních vztahů a standardní diplomatické komunikace s Ruskou federací. Konzultace mají být příležitostí k věcné debatě o širokém spektru témat vzájemných vztahů, včetně řešení nejpálčivějších bilaterálních problémů, k čemuž je česká strana připravena. Nemůže se ale jednat o jednostranný proces. Ústavní činitelé očekávají, že ruská strana v tomto ohledu bude mít stejný zájem jako ČR.

Čína

NÚČ znovu potvrdili, že Česká republika beze změny provádí svoji politiku jedné Číny a trvá na standardní diplomatické komunikaci s ní spojené. Rozvoj vztahů s Čínou v souladu s prohlášením o strategickém partnerství z roku 2016 a na základě vzájemného respektu, výhodnosti a úctě ke svrchovanosti druhé strany je v zájmu ČR, a cestu předsedy Senátu na Tchaj-wan nelze pokládat za jakoukoli změnu v této politice. NÚČ přitom připomněli, že součástí naší politiky jedné Číny je i zájem o další prohloubení přínosu ekonomických, vědecko-výzkumných či kulturních vztahů s Tchaj-wanem, a nepovažují jej za zásah do diplomatických styků s Pekingem.

V4

NÚČ symbolicky uzavřeli české předsednictví skupiny V4 a vyjádřili plnou podporu současnému předsednictví Polska a jeho ambicím pod heslem „*Back on Track*“ (zpět k normálnímu stavu). Krizová pandemická situace mj. poukázala na důležitost regionálních formátů spolupráce jako V4, které disponují flexibilními mechanismy potřebnými právě v těžkých situacích.

EU, Příprava CZ EU PRES 2020

NÚČ se znepokojením sledují absenci významného pokroku v rámci jednání mezi Velkou Británií a EU o dohodě o budoucích vztazích. V této souvislosti pozorně sledují nepříznivý politický vývoj ve Velké Británii, včetně záměru britské vlády porušit tzv. výstupovou dohodu uzavřenou mezi EU a Velkou Británií na sklonku minulého roku. Takový krok by jednoznačně znamenal zásadní porušení mezinárodního práva a dále by ohrozil možnosti budoucí spolupráce, včetně dosažení dohody o budoucích vztazích. I nadále však věří v nalezení kompromisu, který by zabránil brexitu bez dohody na konci letošního roku. NÚČ však zároveň apelují na české firmy, aby se připravily na všechny možné scénáře vývoje a na české občany trvale žijící ve Velké Británii, aby si do konce přechodného období zažádali o status usedlíka. NÚČ zdůraznili, že ať už brexit dopadne jakkoliv, bude klíčové udržet silnou vazbu v oblasti bezpečnosti a obranné spolupráce mezi EU a Velkou Británií.

NÚČ ocenili způsob, jakým se Chorvatsko z pozice předsednické země EU vyrovnalo se složitou situací v první polovině toho roku a opět dokázalo, že země malé a střední velikosti mohou být v předsednické funkci úspěšné a efektivní a zvládnuté předsednictví má dobrý dopad na jejich pověst v EU. NÚČ zdůraznili plnou podporu současnému předsednictví Německa, především jeho snaze včas dosáhnout shody na novém finančním rámci Evropské unie pro nadcházející období.

NÚČ byli informováni o postupu příprav českého předsednictví EU ve druhé polovině roku 2022 a plně podporují ambici uspořádat v České republice řadu jednání, včetně jednání na nejvyšší úrovni. NÚČ konstatovali, že předsednictví nabízí jedinečnou možnost, jak zviditelnit Českou republiku a prosazovat i vlastní dlouhodobé priority včetně některých nových témat. NÚČ vzali s povděkem na vědomí, že Výbor pro EU na vládní úrovni již v této souvislosti schválil materiál Východiska k prioritám předsednictví ČR v Radě EU.

NÚČ vyslechli informaci předsedy vlády o rozhovorech představitelů V4 s předsedkyní EK, zejména o připravovaném dokumentu o změně migrační a azylové politiky, a plně podporují stanovisko vyjádřené předsedou vlády.